

HARJUMAA MAAVARADE TEEMAPLANEERING

Lähteseisukohtade ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsuse (VTK), sh KSH tutvustav arutelu

PROTOKOLL

Tabasalu Gümnaasium, Harku vald, 02.03.2023
Algusega kell 18.00

Juhatas: *Julia Piilmann, Akkadian OÜ (konsultant, kaasamise ja kommunikatsiooni ekspert)*
Protokollis: *Triin Lepland, Skepast&Puhkim OÜ (konsultant, töögrupi juht)*

PÄEVAKORD:

1. Teemaplaneeringu (edaspidi TP) eesmärk ja vajadus –
Harry Kuivkaev, Keskkonnaministeerium (KeM), planeeringu tellija
Alan Rood, Rahandusministeerium (RaM), planeeringu tellija
2. TP meetoodika – *Erki Vaguri, Steiger OÜ (planeeringu konsultant)*
3. Mõjude hindamine sh KSH VTK – *Aide Kaar, Skepast&Puhkim OÜ (KSH juhtekspert)*
4. Küsimused ja avatud arutelu

Küsimused ja arutelu:

1. **Küsimus ():** Näite joonisel on kategooriad, olemasolevad piirangud ja maavarad, kas piiranguid vaatate praeguse teadmise pinnalt või tulevase info pinnalt?

Vastus (konsultant): Praegu planeeringu juures on meil võimalik väga hästi arvestada olemasolevate piirangutega. Aga tuleviku piiranguid saame vaadata nii palju kui meil hetkel infot on. Kokkuvõttes töösolevaid asju jälgime küll.

Küsimus (Guido Eesmaa): Kas Teil kaarti ei ole? Mis saab siis, kui alad lähevad üle maakonna piiri?

Vastus (konsultant): Need on küsimused eskiisile, praegu paneme paika meetoodika, mille alusel eskiislahendust koostada. Oluline on, et praegu kirjeldatud meetoodikale annaksite tagasiside, et kõik Teie jaoks olulised mõjuvaldkonnad saaksid meetoodikasse sisse.

Küsimus (): Milliseid uuringu andmeid kasutate? Mis aastate infot kasutate?

Vastus (KeM): Kasutame olemasolevat Eesti geoloogilist informatsiooni, mis baseerub kohati ka nõukogudeaegsetel uuringutel, aga peamine baas, millest lähtume on 2017.a tehtud Eesti Geoloogiateenistuse (EGT) uuring. EGT on planeeringu raames läbi viimas täiendavaid uuringuid, mitte küll väga suures mastaabis, aga nendel alade, kus meil infot on vähem.

Küsimus (Erik Sandla, Harku Vallavolikogu): Eelnevalt oli juttu, et vaadatakse rohevõrgustikku ja üldplaneeringuga kavandatud maakasutust, kas arvestate juba kooskõlastatud lahendusi?

Vastus (KeM): Kõikide maakonna- ja üldplaneeringutega arvestame ja rohevõrgustikus seatud tingimusi samuti arvestame. Vajadusel rakendame leevendusmeetmeid selliselt, et kus kaevandustegevus mõjutab toimimist, siis leiame kompenseerivalt rohevõrgustiku laiendamise võimalusi mujal.

Küsimus (Val Rajasaar, Harku Vallavolikogu): Rohevõrgustikku ei planeerita, vaid see on tuvastatud seal, kus ta on ja seda ei saa kolida mujale. Juhtrühmas on mäetööstuse liit ja turbakaevandajate liit, kes ei ole riiklikud asutused. Aga puudu on keskkonnaorganisatsioon?

Vastus (RaM): Keskkonnaõiguste keskus on juhtrühmas, keskkonnaühenduste koda ise määras selle organisatsiooni juhtrühma neid esindama.

Küsimus (Val Rajasaar, Harku Vallavolikogu): Keskkonnamõtjude osas oli öeldud, et kaasatakse isikud ja asutused, kellel on keskkonnakaitse huvid. Keskkonna puhul ei ole tegemist isikutega. Miks nii, peate ikka seadustega arvestama?

Vastus (RaM): Isikud, kes on kaasatud, on seotud kõigi huvidega ja kaasatakse kõik, kes on huvitatud.

Küsimus (Val Rajasaar, Harku Vallavolikogu): Praegu kavandatakse maakonna piirides. Miks ei tehta seda planeeringut kogu riigi ulatuses?

Vastus (KeM): KeM on selle planeeringu algatamise taotluse esitaja ja me oleme seda arutanud, et teha üleriigiliselt. Suureks takistuseks on see, et mida lõuna poole läheneme, seda vähem on olemasolevat geoloogilist infot. Oleks väga hea teha korraga suur plaan, aga ressursse, mida selleks tegevuseks anti, ei võimalda seda teha üle riigi. Piiriüleste mõjude osas läheb Rapla ja Pärnu ka kohe töösse ja vaatame mõjusid üle piiri. Siin protsessis saame seda kajastada informatiivsena, aga järgmistes protsessides juba arvesse võtta. Praegusel hetkel on planeeringute algatamised tehtud selle loogika järgi, kuidas EGT jõuab uuringutega ja informatsiooniga järgi.

Küsimus (Val Rajasaar, Harku Vallavolikogu): Harku valla ja Saue valla Sõrve riiklik looduskaitseala ootab ministri otsust. Kas see TP pidurdab selle kehtestamist?

Vastus (KeM): Erialainimesena kabinetiistungite tulemusi ei tea ja poliitilisi otsuseid ei oska ette näha. Planeeringuga üritatakse leida teaduspõhine lahendus, et anda poliitikutele otsustuseks kaalutlused.

MKM: TP eesmärk ei ole kindlasti otsida kohti, kus saab kohe kaevandama asuda. Vajame tervikpilti, et saada ühtne tulemus, kus olemasolevatel aladel on võimalik kaevandada ja kus mitte. Selleks, et saaksime selles küsimuses oma seisukoha anda, ootabki MKM tervikpilti. Peame leidma alternatiivid, kus me reaalses situatsioonis saame vajaliku materjali kätte.

Küsimus (Rait Kondor): Rail Balticuga-ga (RB) seoses, kas TP-d võeti ette kiirustatud korras, kuna selle rajamiseks on vaja materjali?

Vastus (KeM): Ei ole. TP-d on analüüsitud KeM-is alates 2011.a. Kui maapõueseadus ja kaevandamise seadus pandi kokku, siis läks väga palju KeM-il ressursi sellele ja TP analüüsimine jäi seisma. Aga kui uus seadus valmis sai, siis tuli teema uuesti aktuaalseks.

Küsimus (Rait Kondor): Kas saame RB-d rajada nii, et Sõrve metsas ja Tabasalu kõrval ei ava uut kaevandust või laienda olemasolevat.

Vastus (konsultant): RB lubjakivi toorme vajadus on äärmiselt väike võrreldes baastarbimisega. Me lahendame täna probleemi, mis on 2030 tulemas. Praegused karjäärid pikas perspektiivis ei anna meile vajadust välja, ca 1 mil m³ on meil aastas vaja igasuguseks ehitustegevuseks (RB-d arvestamata) ja see on 5-7a pärast ammendunud.

Seisukoht (Rait Kondor): Põhikriteeriumitest esimene oli keskkond. Selle järgi Harku valla inimeste mure on ära lahendatud.

Seisukoht (Rein Einasto): Milliseid dokumente võetakse päriselt aluseks? Säästva arengu seadus, seda tavapäraselt ei järgita, kas siin seda rakendatakse? Tuleb nõuda, et maavara peale tehtud ehitustes on vajalik allolev maavara väljata. Rohelist maailmavaadet kandvad organisatsioonid tuleks tugevamalt kaasata.

Küsimus: Kas saaks ära määrata, milline on kõrgemargiline lubjakivi ja seda võiks kasutada ainult ehituskivina?

Vastus (konsultant): See kogus, mida Eesti kasutab ehituskivina on nii väike, et sellel ei ole tulevikku.

Küsimus: Mainisite 2017.a tehtud uuringut, kas see tehti kooskõlas Harku vallaga?

Vastus (EGT): See uuring oli üleriigiline, 2017 valmis see Harjumaa kohta. Need uuringud on ülevaateuuringud, vaatasime geoloogilist kaarti ja tehtud maavarade uuringuid ehk olemasolevat infot. Vaatasime, kus tollel hetkel kaevandati, kus tulevikus on potentsiaalsed kohad ja kuhu võiks kaevandusi suunata. Käisime kõik vallad läbi, sh suhtlesime Harku vallaga. See oli riigi poolne teadusuuring.

Küsimus: Need kohad, kus võiks teoreetiliselt kaevandada, aga uuringuid tehtud ei ole, seda infot Teil ei ole.

Vastus (konsultant ja KeM): Seal ka selline meetodika valik. Kui näeme, kus on piirangud ja kus kvaliteet on halb, siis sinna ei tehtagi, aga leida üles ka sellised kohad, kus saame suunata riiklikult uurima, kõik need on planeeringu ülesanded.

Küsimus (Heiki Viilup, KMG mäetööde juht): Seda planeeringut on vaja kiiresti, kuna kõik osapooled seda ootavad. Kas olete kaalunud, et riik määrab ära perspektiivsed alad, kus võiks maavara kaevandada ja nendel aladel riik võiks teha enampakkumise, et ettevõtjad saaksid sinna pakkuda ja riik saaks esitada oma nõudmised ja tingimused?

Vastus (MKM): See on korduvalt tõstatunud, et oleks koordineerimine riigi käes. KeM-il on praegu kavas maapõueseaduse muudatused, VTK-s on arutelukohad ja üks arutelukoht on see, mis see endaga kaasa toob, kui uuringuid hakkab tegema riik. Selleks on vaja finantsilist tuge ja inimressurssi. Teine aste on see, kuidas sellises olukorras kaevandamis luba välja anda. Võimalik on see, et kirjutatakse sisse kontsessiooni mõte, et kaevandamis lubasid hakkaks välja andma instutsioon ja valitakse parim ning kontsessiooni grupp pärast kaasamist annab loa välja. Ootame ettepanekuid, et saaksime tugevama tausta.

Küsimus (Heiki Viilup, KMG mäetööde juht): Kuidas uuringuloale võiks saada taotluseid edaspidi esitada ja kas siis tuleb uus enampakkumine?

Vastus (MKM): Kui TP saab valmis, siis tuleb seal määratud alad ära uurida. Täna on nii, et ettevõtte tuleb ja esitab oma taotluse. Tulevikus kui alad on kindlaks määratud, siis vb saab hakata riiklik instutsioon seda tegema. Riik võiks olla uuringuloa hoidja.

Ettepanek (Val Rajasaar, Harku Vallavolikogu): Maapõueseaduse (MaaPS) kohaseid geoloogilisi uuringuid võiks teha teaduse eesmärgil, mitte kaevandamise eesmärgil?

Vastus (MKM ja KeM): See on terminoloogiline küsimus. MaaPS avaüritus oli eile ja vaatame kaevandamisloa ja uuringuloa andmise süsteemid üle, et saaks selle paremaks. Enampakkumiste mõte on väga hea, aga see vajab põhjalikku analüüsi.

Ettepanek (Heiki Viilup, KMG mäetööde juht): Kui TP-s need alad lõpuks leitakse, siis tegevus peaks olema hajutatud, et paljud alad ei oleks kohe üksteise kõrval. Muidu hakkavad inimesed tõstma üles probleeme, et miks neid nii palju on.

Vastus (konusltant): See sõltub sellest, kuhu MaaPS liigub ja ei tohi ära unustada, et meil on turumajandus ja peab säilima konkurents.

KeM ja MKM: Riiklikult ei saa ette öelda, et peab ostma mingilt ettevõtjalt maavara või seda, kuhu ettevõtja oma tooret müüb. Paldiski pump-hüdroakumulatsioonijaamast saab ca 15 milj tonni graniiti, see katab umbes 5a Harjumaaja vajaduse, 30a perspektiivis see ei ole piisav. Eesti täna juba impordib graniiti ja seda saaks kasutada selle asemel.

Küsimus: Aheraine kasutus, miks mitte seda kasutada teede ehituses?

Vastus (KeM ja MKM): parim lahendus sellele on riigi poolt rohehanked. Alternatiivsete materjalide puhul vaatame Eestis tervikuna, ei vaata ainult Harjumaad. Maakonniti nt võiks vaadata kui palju tekib ehitus-lammutusjäätmeid. Väga täpselt me ei tea, aga suurusjärke teame ja statistikat tahame siin planeeringus anda. Aheraine ei asenda lubjakivi, vaid täitematerjali, kruusa ja liiva – aheraine

segamisel liivaga, saame sisuliselt kruusa. Kõrgemargilist lubjakivi ei suuda aheraine asendada ja seda on meil vaja.

Küsimus (Rait Kondor): Kas MKM hindab, kas seda läheb edaspidi ka vaja ehk kas Harjumaal kasutus väheneb, kui neljarealised on valmis?

Vastus (MKM): See on stabiilselt 15a nii olnud. See ei ole reaalne, et kasutus langeb nii tugevalt.

KeM: Põhja pool elavad inimesed tunnevad seda rohkem, kui lõuna pool hakatakse ehitama. Kahjuks lubjakivi levib seal, kus ta levib ja see on Harjumaal.

Küsimus (Riina Nurmsaar): Kas TP takistab Sõrve looduskaitseala moodustamist, ütlete, et uusi alasid ei otsita? Miks MKM takistab seda?

Vastus (MKM): Harjumaal tervikuna on väga suur defitsiit ja otsitakse, kus saab prioriteete määrata. Kui määratleme oma otsuseid, siis meie eesmärk on riigina saavutada kindlus, et meil on olemas vajalikku materjali. Täna hetkel lubjakiviga on meil kriis, olukord on katastroofiline.

Kajju maakonna maavadi teemaplaneeringu

lätuseimkollade ja KSH VTK tutvustus

02.03.2023 kell 18

Tabasaku Gümnaasium

1. Alan Rood	Rahandusministeerium
2. Reia Ernasto	TTK emeet prof
3. Guido Eesmaa	
4. Heiti Mitalp	OÜ KMG
5. Erik Sandla	Harku Vallavalitsus
6. Brigita Peum	Harku Vallavalitsus
7. Sulem Rees	
8. Katrin Mugra	
9. KALEU LIVER	LOODUSHUVILINE SOORUPIST
10. Ann Tamm	
11. Kaidi Reeku	Näana kogukond
12. Ede Jusmes	Vääna kogukond
13. Annely Luismann	Vääna Selts MTÜ
14. Rait Kondor	Vääna Selts MTÜ
15. Val Rajasear	Harku Vallavalitogu
16. Eiki Vaguni	IB STEYGER
17. Tiit Kaarik	Eesti Goalcoo ^{al} emeet os
18. Em Jirjus	Ø MKM
19. Julia Palmann	Aktadian
20. Tiin Lipland	Stepaste & Puhkam OÜ
21. Aile Kaar	- 1 -